

Kopi til KUD
14.09.2012
T.B.

22. juli-kommisjonen

INTERVJUREFERAT

Tid	Torsdag 17. november 2011 kl. 15.30 – 17.39
Sted	Kleivstua Hotell, 3531 Krokkleiva
Intervju av	Sissel Hammer
Intervjuere	Ragnar Auglend, 22. juli kommisjonen Stefan Gerkman, 22. juli kommisjonen Torgeir Hagen, 22. juli kommisjonen Tor Erik Heggøy, Sekretariatsmedlem 22. juli kommisjonen
Andre til stede	Espen Erdal (PwC)

Formelle forhold:

Hammer var i forkant av intervjuet gitt skriftlig underretning om bakgrunnen for at kommisjonen ønsker hennes forklaring, og de rettslige og praktiske rammer for intervjuet.

Hammer ble gjort kjent med muligheten til å la seg bistå av en rådgiver, tillitsmann eller annen person, og at hun har plikt til å forklare seg.

Hammer ble gjort kjent med innholdet i selvkrimineringsvernet, og at dette vernet, etter kommisjonens syn, ikke kommer til anvendelse ved forklaring for kommisjonen. Hammer ble videre gjort kjent med at det ble tatt lydopptak, som ville bli lagret, og at det ville bli utarbeidet referat for signering.

Hammer ble også gjort kjent med at referatet vil kunne bli gjort tilgjengelig for andre enn kommisjonen, for eksempel dersom hensynet til sakens opplysning, ivaretagelse av partsrettigheter eller oppfyllelse av lovpålagte krav gjør dette nødvendig. Hammer ble også gjort kjent med at kommisjonen er bundet av offentleglovas regler om innsyn i dokumenter. Hammer ble også gjort kjent med at opplysninger fra referatet ville kunne bli brukt i kommisjonens rapport.

Hammer samtykket i å la seg intervjuet på ovennevnte forutsetninger.

Etter en kort presentasjon av representantene fra kommisjonen, ble Sissel Hammer orientert om kommisjonens mandat, formålet med intervjuet og hvordan det ville bli gjennomført.

Egen bakgrunn

Hammer er 51 år gammel, født 01.12.1959. Hun jobber som politimester i Nordre Buskerud politidistrikt. Hun er utdannet jurist og ble ferdig med studiene i 1986. Frem til 1992 jobbet hun som saksbehandler i Justisdepartementets sivilavdeling, med et par avbrudd i forbindelse med barnefødsler. Utdanningsbakgrunnen hennes ellers består av LOU 1, LOU 2, og toppleder kandidatprogrammet i regi av POD, men hun har ingen stabsutdanning.

Hammer fikk permisjon fra Justisdepartementet for å bli politifullmektig ved Oslo politidistrikt. Der fikk hun advokatbevilgning. Deretter kom hun tilbake til Justisdepartementet og ble i ni måneder, før hun igjen begynte ved Oslo politidistrikt, som politifullmektig og senere politiadjutant. Hun ble etter hvert påtaleleder for en påtalegruppe med ansvar for trafikk- og miljø saker i ett og et halvt år før hun ble påtaleleder for juristene som holdt til i avdelingen for vold, ran og sedelighet.

Etter en tid ble hun kontaktet av Politidirektoratet (POD), og fikk en innbeordning til etatsledelse, under Knut Mikkelsen. Etter en omorganisering internt i POD ble hun lagt inn under Mjøhus, som var i Beredskap. Der var hun i noen måneder før hun begynte som seksjonssjef ved trafikk- og sjøtjenesten i Oslo politidistrikt. Seksjonen består av trafiketterforskning, trafikkplan, havnepolitiet og trafikorpset. Hun ledet denne seksjonen i tre år før hun overtok arrest- og påtaleseksjonen i Oslo, som blant annet har ansvar for alle juristene. Der var hun i to år før hun søkte seg tilbake til trafikk- og sjøtjenesten. Etter ni måneder søkte hun stilling som politimester i Nordre Buskerud, hvor hun begynte 4. april 2011. Isdahl, som var hennes forgjenger, gikk av ved årsskiftet, etter 20 år i stillingen. Bjørn Erik Sem-Jacobsen fungerte som politimester i perioden inntil Hammer formelt tok over stillingen.

Nordre Buskerud politidistrikt

Hammer opplyste at hun hadde blitt informert av både POD og statsadvokaten angående utfordringsbildet for distriktet. Det gjaldt blant annet utfordringer i forhold til personal- og lensmannskulturen oppover i Hallingdal. Umiddelbart etter at hun overtok stillingen ble også ressurs situasjonen i forhold til operasjonssentralen et tema som ble tatt opp i et møte den 8.4.2011. Etter møtet besluttet Hammer at det skulle opprettes to nye stillinger ved sentralen. Hun nedsatte også en arbeidsgruppe som skulle redegjøre for behovet totalt sett. Denne rapporten, datert 1.7.2011, ble overlevert kommisjonen.

Hammer bemerket at hun hadde registrert som positivt hvordan behovet for sikkerhetsutstyr i distriktet var i dekket.

Ved spørsmål om planverk og beredskapsmessig status, svarte Hammer at hun ikke hadde en totaloversikt over situasjonen da hun startet. Hun sa hun hadde ved et par tilfeller opplevd det som en utfordring hvordan stab ble satt og avblåst. På grunn av disse hendelsene sørget hun derfor for å få en endring i operasjonslederinstruksen, slik at stabssjef skulle kontaktes for å diskutere om stab skulle settes, før operasjonsleder kontaktet politimester. I Oslo var hun vant til at stab kun ble satt ved store anledninger, men at ved spesielle hendelser forsterket man operasjonssentralen. Hammer opplyste om at det er politimesteren som har fullmakt til å sette stab, men at i ekstraordinære situasjoner kan stab settes selv om man ikke kan få tak på politimesteren.

Ved spørsmål om hun var blitt gjort kjent med innsatslederkorpset, svarte Hammer at hun hadde vært på besøk på en 40 timers trening for innsatsledere og pratet med Jacob Bjertnæs om hva de stod for, men at hun ikke hadde noen inngående kunnskap om rollen deres. Inntrykket hun fikk fra Bjertnæs var at det var godt trente tjenestemenn, men hun understreket at samtalene hun hadde hatt med ham forekom etter hendelsen den 22. juli.

Hun la til at det var en stor utfordring for henne det at hun kjente få mennesker, at hun ikke kjente planverket godt nok, og at hun ikke hadde kunnskap om kompetansenivået på alle nivåene da hendelsen den 22. juli inntraff.

Hammer opplyste at hun hadde fått en mail fra stabssjefen, Magne Rustad, den 13.05 2011 i forbindelse med en øvelse "skyting pågåår". I mailen ble det informert om at det var blitt avholdt øvelse 18.06 2010 og hvem som hadde deltatt på øvelsen. Mailen ble fremlagt for Kommisjonen.

Hammer hadde ikke noen klar bedømming av hvordan instruksverket for Nordre Buskerud politidistrikt var utformet, men hun sa hun hadde, på basis av den interne evalueringen, fått inntrykk av at deler av den var ganske tynn. Hun poengterte at dette var noe de ble nødt til å se på nå. Ved forespørsel om samarbeidsklimaet ved Hønefoss politistasjon, svarte Hammer at hennes inntrykk var at det var veldig godt. Hun beskrev det som hyggelig, nært, til dels familiært, og at det bar preg av å være et lite politidistrikt med korte linjer ovenfra og ned. Hun oppsummerte beskrivelsen med å si at "alle kjenner alle, og den som ikke kjenner alle, er egentlig meg".

Forut for sommerferien sa Hammer at hun hadde hatt en ledersamling med alle lederne, der de hadde tatt for seg medarbeiderundersøkelsen og utarbeidet tiltak for hva de skulle jobbe videre med i året som kom. En mangelvare ved distriktet var blant annet at det var blitt gjennomført for få medarbeidersamtaler. Av positive saker fra undersøkelsen kom det frem at det var liten grad av interesse for å skifte jobb. Medarbeiderundersøkelsen og tiltakene som ble utarbeidet, skulle Hammer fremskaffe til kommisjonen til neste uke.

Hendelsene 22. juli 2011

Etter en kort pause begynte Hammer sin redegjørelse om hendelsene den 22. juli. Hammer hadde laget en powerpoint presentasjon i papirformat, som hun delte ut til Kommisjonen i forkant av redegjørelsen sin. Hun forklarte at hun hadde laget denne presentasjonen slik at hun skulle være sikker på å få med seg alt hun ville si til Kommisjonen.

Først forklarte hun hvordan hun hadde inndelt presentasjonen i ulike tidsperioder. Som innledning hadde hun noen generelle bemerkninger. Videre tok hun for seg perioden fra første gang hun ble kjent med skytingen på Utøya og til pågripelsen. Deretter fulgte perioden fra pågripelse og til ca. kl. halv tre på søndag, deretter perioden fra 24.07 til og med 22.08, og til slutt perioden fra 23.08 og til i dag. Det ble bestemt at perioden fra hun første gang fikk vite om skytingen og frem til pågripelsen ville bli viet mest oppmerksomhet.

Overordnet om selve innsatsen bemerket Hammer at, på en fredag, etter arbeidstid, midt i fellesferien, hadde det tatt ca. en time fra nødansrop og til gjerningsmann ble pågrepet. Hun understreket at hennes overordnede opplevelse av innsatsen var at alle hadde sluppet det de holdt på med og at ingen hadde tatt noen pauser frem til episoden var over. Hun sa videre at det hadde vært en god flyt og logikk med aksjonsgruppen som handlet. "Sett i ettetid er det grunn til å tro at hadde Nordre Buskerud gjennomført

denne aksjonen alene, hadde vi vært på øya tidligere enn slik aksjonen ble gjennomført, men det er ikke sikkert vi hadde lokalisert gjerningsmannen noe tidligere av den grunn”, bemerket hun.

Hammer understreket at båten som ble brukt, var egnet for færre personer og mindre utstyr enn det beredskapstroppen kom med og som medførte havariet. Hun hadde blitt fortalt at de (egne mannskap) hadde tenkt seg ut på øya på egenhånd, og hun sa at hadde det ikke vært for at beredskapstroppen kom, hadde de nok klart det. Men hun gjentok at det ikke var sikkert de hadde klart å lokalisere gjerningsmannen på øya, tatt i betraktning at det var den siste båten som kom som hadde sett skuddene.

Hun sa imidlertid at det var elementer ved aksjonen som kunne vært gjort bedre.

I forhold til de ansatte sa hun at det har vært en veldig tøff tid for dem. Som et lite politidistrikt kjenner alle som bor i Hønefoss politiet og familiene rundt, sa hun. Derfor var den voldsomme eksponeringen fra media en stor utfordring for både de ansatte og deres pårørende. Hun mente de var blitt i overkant mye eksponert i media.

”Perioden fra jeg første gang ble kjent med skytingen og til pågripelsen”

Hammer fortalte at den aktuelle dagen hadde hun vært på besøk rundt i distriktet for å gjøre seg bedre kjent med de forskjellige lensmannskontorene. Hun hadde vært på Gol, Nes, og videre til Flå lensmannskontor og hadde så kjørt nedover forbi Noresund da hun hørte om bomben i Oslo. Kjørende hjem ble hun kontaktet av Kåre Stølen fra Oslo politidistrikt, som spurte henne: ”Hva skjer?” Hun hadde svart at det visste ikke hun, men at han burde vite ettersom det var hos ham det skjedde. Denne telefonen fikk hun 17.27. Frem til denne samtalen visste hun altså ikke om skytingen på Utøya.

Hammer fortalte at hun etter samtalen med Stølen tok kontakt med konstituert politimester Sem Jacobsen for å høre hva det var som skjedde. Hun sa Jacobsen ved det tidspunktet var blitt kontaktet og hadde gitt bevæpningsordre. Ettersom hun ikke kom igjennom da hun prøvde å ringe opp igjen til Stølen, sendte hun ham en sms med beskjed om at han skulle ringe henne tilbake. Stølen ringte tilbake kl. 17.36, og hun bekreftet da for: ham at det var meldt om skyting og at det var blitt gitt bevæpningsordre. Hun ga beskjed om at operasjonssentralene nå måtte kommunisere seg imellom, slik at de ikke ville få noen ”uformelle kontakter”. Hun sa til kommisjonen at hun var veldig opptatt av at de måtte gå de riktige kanalene.

Hun fortsatte å fortelle om hvordan hun ankom sine foreldres hjem da fungerende stabssjef Einar Ås ringte henne fra Oslo. Han fortalte henne at beredskapstroppen var på vei og at det var viktig at Nordre Buskerud politidistrikt satte stab. Klokken var da 17.42. Klokken 17.44 ringte Hammer til Sem Jacobsen og videreformidlet beskjeden fra Einar Ås om at beredskapstroppen var på vei og at det måtte settes stab. Hun ga også beskjed om at hun ville komme oppover, og fikk som svar at han (Jacobsen) ville ”holde fortet” til hun var ankommet. Hun opplyste om at hun gikk inn til sine foreldres hus og pakket med seg det hun måtte trenge for et par døgn, byttet bil med sønnen sin og kjørte oppover til Hønefoss. Hun fortalte at ved Sollihøgda så hun flere ambulanser og helikoptre stå der oppe. Videre nedover ble hun stående fast i kø. Hun kjørte derfor bilen ned i grøften, parkerte den der, gikk over i motsatt kjøreretning som hadde en fil klarert for utrykningskjøretøy, og håpet at hun skulle få haike med et utrykningskjøretøy som passerte. Hun opplyste at hun ikke var ikledd uniform, ettersom hun hadde vært i ”feriemodus”. Hun forklarte at hun fikk

haike med en patrulje fra Asker og Bærum, som hadde fått i oppdrag å kjøre ned til landsiden. Underveis ble de stanset av en ambulansesjåfør som gav uttrykk for at han satt på kunnskap om at det var en AUF'er som trodde gjerningsmannen var på jakt etter ham, at han var sammen med diverse ungdommer og at de ønsket bevæpnet vakthold rundt seg. Hvor de var ble det ikke snakket om, sa hun. Hammer sa hun ringte til Sem Jacobsen for å informere ham om dette. Hun fikk da høre at mannen var blitt pågrepet på Utøya. Hun fortalte at hun hadde videreformidlet beskjeden til patruljen, som meldte det inn til operasjonssentralen i Asker og Bærum, og at operasjonssentralen hadde informert om at ingen hadde hørt denne beskjeden før nå. Hammer kontaktet Sem Jacobsen for å gi ham beskjed om at han måtte få ut denne informasjonen "til folkene". Dette var klokka 19.10.06.

Hammer fortalte videre at Asker og Bærum patruljen fikk klarert ordre slik at de kunne kjøre henne direkte til Hønefoss politistasjon. Hun kunne ikke gjengi eksakt hvilket tidspunkt hun ankom politistasjonen, men hun hadde fått vite via en mail som var sendt fra Astrid Birgitte Borge fra Asker og Bærum politidistrikt den 30.08.2011, at kl. 19.11 var det blitt loggført at A-30 hadde plukket opp politimesteren i Nordre Buskerud. Videre i mailen stod det at kl. 19.59 var det loggført at A-30 kjørte politimesteren fra Nordre Buskerud til Hønefoss, men at de ikke kunne garantere at dette var sann tid og at det ifølge Eikum kunne være at de var på Hønefoss mellom kl. 19.30 og 19.45. Hammer sa hun også hadde en opplevelse av at de ankom Hønefoss politistasjon nærmere 19.30 enn 19.45. En kopi av mailen ble gitt til kommisjonen.

Hammer fortsatte med å fortelle om hvordan hun ankom Hønefoss politistasjon og gikk rett inn på stabsrommet. Hun sa hun husker at det var to personer der, Bjørn Erik Sem Jacobsen og Kaare Tiller. Hun sa at Sem Jacobsen var veldig opptatt av media og at det åpenbart var et irritasjonsmoment for Tiller. Han fikk beskjed fra Tiller om å gi seg og gå ut, og ikke ta flere telefoner. Hammer fortalte at Magne Rustad kom inn ved et tidspunkt ikke lenge etter, sa høyt at "stab er satt", hvorpå Hammer skiftet til uniform.

Hammer sa hun ikke visste om det var gjort noe forsøk på å sette stab før hun kom. Ved forespørsel svarte hun at inntrykket hennes var at Tiller hadde hatt kommandoen til da. Hun sa hun ikke hadde fått noen klar situasjonstrappert der og da, og at den første ordentlige situasjonsrapporten var den som ble sendt inn til POD kl. 20.05. Denne hadde hun fått fra Tiller kl. 20.01 og lød: "Melding inn til 08 ca. 17.15 - Én person iført politiuniform ankommer Utøya, begynner nokså umiddelbart å skyte rundt seg med automatvåpen. Mange telefoner til politiet fra skadde, skremte personer. Ca. kl. 18.40 én person pågrepet, foreløpig ikke fått ID ++. Minst ti personer funnet skutt og drept. Kåre." Mailen ble gitt til Kommisjonen.

På forespørsmål om tidspunktet 17.15 var verifisert, svarte Hammer at det var det ikke og at man hadde måttet endre tidslinjen i etterkant, fordi natt til søndag oppdaget de at meldingen hadde kommet noe senere. Hammer forklarte at årsaken til at 17.15 var tidspunktet som ble oppgitt første gang hadde sammenheng med at operasjonsleder hadde åpnet et oppdrag i PO-loggen som stod ubrukt, og begynt å skrive på det. Hun forklarte at det medførte at tidsbildet ble feil. Ved å kvalitetssikre tidspunktet sa hun at det kunne se ut til at det var på et senere tidspunkt den første meldingen kom inn. I forhold til avslutningstidspunktet, som frem til Justisministerens redegjørelse var 18.27, hadde det sitt opphav i loggen til beredskapstroppen. Da evalueringsgruppen senere gikk inn i loggen, fant de ut at tidspunktet var for tidlig. Det var nå blitt justert, opplyste hun. Hun sa at det var hun som hadde frontet tidslinjen i media, og at hun hadde hatt stort fokus på start-tidspunktet, men ikke på slutt-tidspunktet. Hun var også av den oppfatning at det var den rette tidslinjen da hun gikk ut med den, ettersom hun hadde blitt informert av POD om at den var blitt kvalitetssikret både i Nordre Buskerud og Oslo politidistrikt.

Ved forespørsel svarte Hammer at hun ikke var blitt orientert av Sem Jacobsen om pressemeldinger han hadde sendt ut i løpet av det første døgnet. Hun sa han aldri tok kontakt med henne, verken mens hun var på vei til stasjonen eller etter at hun var kommet frem, i forhold til innholdet av pressemeldinger.

Hun sa hun mente det var rundt 20.30 at Oslo overtok presseansvaret. Det hadde blitt bestemt i dialog mellom Einar Ås og henne selv, opplyste hun, der Hammer hadde gitt beskjed til Ås om at Nordre Buskerud politidistrikt ikke hadde kapasitet eller mulighet til å kunne håndtere media. Hun sa de ble enige om at Oslo skulle overta ansvaret. Sem Jacobsen fikk beskjed om at han skulle ha direkte kontakt med Oslo og formidle til informasjonsavdelingen i Oslo den informasjonen han innhentet fra staben. Hammer fortalte videre at hun tok initiativ i forhold til POD for å få informasjonshjelp til Sundvolden, fordi hun så at de måtte ha samme kommunikasjonslinjer mellom Oslo og Sundvolden.

Utover dette opplyste Hammer at hun ble involvert i forhold til hvordan Sundvolden skulle håndtere de evakuerte og de pårørende, som var samlet på ett sted. Man hadde begynt å snakke om å skille dem, men etter hennes vurdering var det veldig upraktisk. Hun sa hun derfor gav beskjed om at både pårørende og evakuerte skulle samles på Sundvolden, men at de skulle tilstrebe å bruke de to fløyene på hotellet til å skille dem ad. Hun sa hun også ga tidlig uttrykk for at de ikke skulle tenke kroner og ører, men sette i gang tiltak der det var ansett som nødvendig. Hammer fortalte at hun hadde fått en telefon fra Jan Guttormsen senere (hun mente det var kl. 21.09) der han fortalte henne at dette også var POD sitt standpunkt. Videre fikk hun informasjon via Sponheim, visepolitimester i Oslo, at det var besluttet fra Riksadvokatnivå at etterforskningen av de to hendelsene skulle foregå i regi av Oslo. Hammer formidlet denne beskjeden videre til stabssjef.

Funksjonell tilnærming

Hammer sa hun følte hun befant seg i en utrygg sone i forhold til stabsarbeidet i Nordre Buskerud og at hun raskt måtte bestemme seg for hvordan hun skulle forholde seg til det. Hun sa hun valgte å ta den holdningen at "disse klarer det", og at hun derfor trakk seg tilbake i den forstand at hun tok en "helt observerende rolle", men der hun tok de beslutningene som ble presentert henne. Da hun befant seg i stabsrommet satt hun stille og så på, og kommunikasjonen hun hadde med staben var via stabssjefen. Hun sa hun opplevde at staben hadde en rolig dialog med en vennlig tone, klarte å holde roen i forhold til arbeidet de gjennomførte, og at det virket som de kommuniserte godt rundt bordet.

Hammer ble spurt om hun fikk inntrykk av hva som var hovedanliggende for de forskjellige og hva som dukket opp som utfordringer og temaer. Hun svarte at det var mye mannskaper som meldte seg til arbeid og som ble utplassert, men at det ikke ble noen formaliserte stabsmøter. Videre fortalte hun at hun ble innkalt til POD for å ha et samordningsmøte/koordineringsmøte kl. 01 om natten, og at hun hadde fått beskjed om at det var greit at hun tok med seg stabssjefen. Slike møter fortsatte jevnlig utover uken, opplyste hun.

Hammer kunne fortelle at det var mye kluss med "pårørendetelefonen". Hun husker å ha vært i kontakt med Erling Fosse i POD fordi det ikke ble noen ordning på denne telefonen. Blant annet ble pårørende sluset tilbake til Nordre Buskerud og til Sundvolden da de prøvde å ringe, forklarte hun. Hun mente det tok lang tid før det ble orden på telefonen.

På forespørsel om det var opprettet en lokal redningsentral, et redningskollegium, sa hun at det ikke var det – "der var jeg ikke i det hele tatt", innrømmet hun. Hun ble spurt om hun hadde registrert at det var representanter fra andre bistandsetater inne på politihuset da hun var der, men siden hun ikke kjente så mange i distriktet kunne hun ikke si konkret hvem som var der. Hun sa hun hadde noen erindringer av at det var ulike etater innom, og at hun visste brannetaten hadde vært innom, men mer enn det kunne hun ikke si.

Hammer opplyste om at i møtet med POD var det representanter fra Oslo politidistrikt, Kripas, stabsrepresentanter i POD, PST, politidirektøren, representant fra Justisdepartementet og Riksadvokaten til stede. I møtet sa hun at de var mest opptatt av å utveksle erfaringer, i

og at de alle var mer eller mindre rystet. "I hvert fall var jeg det", bemerket hun. Hun sa hun opplevde at mye av det de snakket om gikk på antall døde. Hun forklarte at tallet som til da ble gjentatt i media var 10, men at de i møtet skjønte at det var vesentlig flere enn det det var snakk om. De diskuterte først 70, men til slutt kom de frem til 84 døde. Dette tallet gikk de ut med på pressekonferansen ved halv fire tiden på natten. Hammer kunne ikke svare på hvor det endelige tallet kom fra.

Hammer ble spurt om hun fikk noen direktiver fra POD, og hun svarte at politidirektøren var opptatt av HMS veldig tidlig i forhold til de ansatte, og at han også hadde formidlet at det var viktig med et "pårørendesenter". Det som ikke ble gjort, og som kan være et læringspunkt, sa Hammer, var at det ikke ble formidlet til "pårørendesenteret" at de gikk ut med antall døde i en pressekonferanse. Dette kom derfor som en overraskelse på senteret. I ettertid har det fremkommet at de pårørende fikk informasjon før pressekonferansen.

Etter pressekonferansen reiste Hammer og stabssjefen tilbake til politistasjonen, forklarte hun. Hun sa det da satt noen tjenestemenn, som hadde vært ute, og ventet på psykolog. Etter å ha pratet litt med dem gikk hun på kontoret sitt. Klokkeren 12 dro hun og stabssjefen inn til Oslo igjen til neste møte med POD.

På spørsmål om hennes situasjonsforståelse angående antall gjerningspersoner ble endret i løpet av tiden, svarte Hammer at på et tidspunkt ble det opplyst om at det var fire som agerte, noe som var blitt formidlet av noen av ungdommene. Hun sa det ble en oppfatning av at det var flere gjerningsmenn enn én, eller i hvert fall at det var en fare for at det var flere enn én. Hun opplyste om at stabssjefen ikke kom med noen oppdateringer underveis. Den informasjonen hun fikk høre, fikk hun ved å gå rundt og lytte til hva folk sa. Hun sa imidlertid at hun hadde mye kontakt per telefon. Hun kunne fortelle at en titt på telefonloggen hennes viste at hun hadde hatt 172 bevegelser på telefonen i løpet av det første døgnet.

På spørsmål om hun hadde noen formening om på hvilken måte Delta ble involvert, svarte hun kontant nei, at det hadde hun ikke. Hun sa hun hadde fått bekreftet fra Sem Jacobsen via telefonen at det foregikk skyting på Utøya, men hun forhørte seg ikke videre i forhold til Einar Ås. På spørsmål om det var vanlig at beredskapstroppen kom uten at det hadde blitt bedt om bistand, svarte hun at det var det ikke, og at dette derfor var "en forunderlig greie". Hun la til at i ettertid hadde hun hørt at operasjonslederen for Nordre Buskerud hadde bedt om bistand, men da var beredskapstroppen allerede på vei, understreket hun. "Da må de rett og slett ha satt seg i bilene og kjørt uten plan", konkluderte hun. "Det er jo litt av en avgjørelse, sett i sammenheng med hva som skjedde i Oslo".

HMS

På forespørsel om det eksisterte noe system for oppfølging av mannskapene, svarte Hammer at det ble til et system underveis, men hvorvidt det var jobbet mye med det på forhånd kunne hun ikke si.

Hun sa det ble tilkalt en psykolog på et tidlig tidspunkt, slik at første patruljen som hadde vært ute fikk hjelp da de kom tilbake til stasjonen. Det ble også etablert en ordning med oppfølging av kollegastøtte og psykologer. Hammer fortalte at HMS rådgiveren på stasjonen lagde et system for å kunne få oversikt over hvem som hadde fått hvilken type psykologhjelp og oppfølging. Hun fortalte at de hadde daglige psykologsamtaler og psykolog "debriefere". De hadde også opplegg for sivile som hadde vært med, og for de som ikke fikk vært med. Ektefeller og samboere ble også fulgt opp.

På forespørsel om det var personer som hadde fått spesielle problemer i ettertid, svarte Hammer at det var enkelte som hadde egen oppfølging med psykolog, og at det var personer som innimellom var blitt sykemeldt på grunn av hendelsen, men at ingen var langtidssykemeldte.

Læringspunkter

Mediehåndteringen

Hammer mente Nordre Buskerud kom i et vakum da mediehåndteringen ble overlatt til Oslo. Selv om Oslo overtok ansvaret, var trykket fortsatt på Nordre Buskerud, poengterte hun. Hammer sa det ble i overkant mye for henne å håndtere media, som fortsatt henvendte seg til Nordre Buskerud, og at hun følte behov for media oppbakking. Som et læringspunkt sa hun at de burde hatt en medierådgiver. Det har hun nå skaffet seg.

Hun sa hun merket det som særlig tøft i forhold da Oslo kommenterte valg av oppmøtested ovenfor media. Stabssjefen i Oslo hadde gitt uttrykk for at det ikke var et hensiktsmessig sted, men at den nærmere begrunnelsen måtte media få fra Nordre Buskerud. Hun opplevde at det var et veldig medietrykk på Nordre Buskerud etter dette, og hun sa hun følte seg veldig alene i å måtte håndtere dem og svare for valg av oppmøtested. "Så alene har jeg aldri følt meg," kommenterte hun. Det var etter denne hendelsen at hun fikk medieassistans, og til slutt en fast medierådgiver.

Trening av stab

Hammer sa hun trodde det i stor grad var en litt uformell form for kommunikasjon i distriktet. Det oppstod en uformell tone fordi alle kjente alle, mente hun. På spørsmål om kommando og ledelsesutøvelse hadde vært påvirket av den uformelle tonen, svarte hun at hun ville undersøke det nærmere og strukturere i den grad det lå noe der. Hun sa hun også så behovet for å trene sammen og bli trygge på hverandre.

Planverket

"Det må gjennomgås med lupe", svarte hun på spørsmål om hva som trengs å gjøre med planverket. Hun sa hun så at FOE må ta for seg dette arbeidet fremover.

Sårbare og skjermingsverdige objekter

Hun sa de måtte ta for seg en gjennomgang av objektene som lå i Nordre Buskerud for å se hva distriktet hadde av mulige scenarier ut fra trusselvurderinger.

Bemanning på operasjonssentralen

Hammer kunne opplyse om at de nå hadde innført minimumsbemanning på to ved operasjonssentralen; en operasjonsleder og en operatør.

Varsling

Hammer opplyste om at hun ble orientert fra 110 sentralen at da Nordre Buskerud ringte inn, hadde de ikke kommet til det prioriterte. Dermed stod de i kø før de kom frem. Hun sa at et læringspunkt her er å lage rutiner for at linjen til 110 blir sjekket med jevne mellomrom. I forhold til om 110 og lokalt brannvesen hadde god nok dialog, svarte Hammer at hun var usikker på det.

Ressursoversikt og kompetanseoversikt

I forhold til den databaserte redningsplanen kommenterte Hammer at hun hadde fått en forståelse av at den var ganske tynn.

I etterpåklokskapens lys

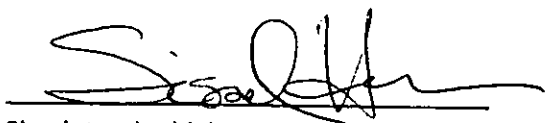
På forespørsel om Hammer stilte seg spørrende til stabens kompetanse, svarte hun at den måtte struktureres. Hun sa hun veldig gjerne ville få med seg staben på et stabskurs, slik at alle kan være på samme plattform. Dette ønsket har hun foreløpig ikke fått spilt inn.

Intervjuet ble avsluttet kl. 17.39.

Under intervjuet la hun frem følgende dokumenter:

1. Bemanningsprosjektet operasjonssentralen av 01.07.11 vedlagt skriv av 20.09.11
2. E-post av 13.05.11 fra Magne Rustad til Sissel Hammer vedlagt øvelsesrapport datert 18.06.10
3. E-post av 30.08.11 fra Astrid Birgitte Borge til Sissel Hammer
4. E-post av 22.07.11 fra Sissel Hammer til Jan Morgan Guttormsen (POD)
5. Powerpoint-presentasjon av 17.11.11 utarbeidet av pm. Hammer i forbindelse med kommisjonens intervju
6. Medarbeiderundersøkelse gjennomført i Nordre Buskerud politidistrikt i regi av POD (oversikt over tiltak ettersendes)

Gjennomlest og akseptert som et dekkende referat

Sign intervjuobjekt

Sign referent